

RECENZIE

KLEMENT GOTTWALD, SPISY II (1930—1931)

Vydala Pravda, Bratislava 1951. Strán 370, cena 55 Kčs.

Druhý diel *Spisov* s. Klementa Gottwalda obsahuje jeho články a prejavy od januára 1930 do 9. marca 1931.

Celkovú situáciu vo svete charakterizujú v tomto období dva momenty: vzrastajúca kríza kapitalistického sveta a mohutný rozmach a rozkvet Sovietskeho sväzu. Vlády kapitalistických štátov dirigované priemyslovým a finančným kapitálom nepriznávaly a konečne ani nesmely priznať (ako to konečne vidíme aj dnes) pravú príčinu tejto krízy — kapitalistické zriadenie so svojimi vnútornými protirečieniami. Cestu z krízy hľadaly teda spôsobom, ktorý ju ešte len zväčšoval, hoci, pravda, na nejaký čas zachraňoval zisky vládnucej triedy — totiž ešte väčším ožobračením a zgniavením robotníckej triedy, proletariátu. Obmedzovala sa teda výroba a robotníci boli vyhadzovaní na dlažhu; aby sa však zisky nezmenšili, bolo treba súčasne zvyšovať ceny a snižovať pláce či už priamo alebo nepriamo tým, že sa z robotníctva vyžmýkaval vyšší výkon za rovnakú plácu. Bola tu však ešte jedna cesta, priamo ideálna pre vládnuću triedu — vojna, a to vojna proti Sovietskemu sväzu. Vojna proti SSSR mala totiž pre kapitalistov niekoľko výhod: po prvé vojnou sa vôbec odstraňuje nezamestnanosť, zvyšuje sa výroba a závratne stúpajú zisky, po druhé zničenie Sovietskeho sväzu by bolo značilo odstránenie „zlého“ príkladu, ktorý socialistický štát dával proletariátu celého sveta. A napokon by zničenie takej obrovskej krajiny bolo značilo možnosť nových trhov, nových dodávok tovaru a nového vývozu kapitálu.

Táto kríza aj so svojimi dôsledkami zasiahla prirodzene aj Československú republiku, v ktorej dosiaľ bola akási čiastočná povojnová konjunktúra. Aj naša buržoázna vláda sa zapájala do úsilia svetového kapitálu a pripravovala sa na „riešenie“ krízy, aj ona sa chystala potláčať robotnícku triedu a na vojnu proti SSSR.

Celá táto situácia stavala pred stranu, očistenú V. sjazdom, nové úlohy. Bolo treba bojovať proti útokom buržoázie na samú stranu, aj na proletariát, bolo však treba bojovať aj vo vnútri strany a budovať ju.

Týmto úlohám sú venované prejavy a články s. Klementa Gottwalda, vtedy už generálneho tajomníka strany.

Hneď v prvom článku *Za urýchlenie tempa boľševizácie strany* (Politická rezolúcia ÚVKŠČ z 5. a 6. jan. 1930, 13—40) rozoberá s. Gottwald svetovú krízu a upozorňuje, že sa jej nevyhne ani Československo. Predpovedá, že priemyslová kríza bude u nás spojená s agrárnou krízou, keďže naše poľnohospodárstvo nie je dostatočne vyvinuté a agrárna buržoázia je tesne srastená s priemyslovým a bankovým kapitálom. Ožobračovanie priemyslového proletariátu pôjde teda ruka v ruku so vzrastom a ožbračovaním dedinského proletariátu.

Súdruh Gottwald jasne vidí, aký recept si nájde na „riešenie“ tejto krízy naša buržoázia, aj keď sa ho pokúša zastrieť peknými frázami. Úrýchlí sa koncentrácia a monopolizácia priemyselnej výroby a štát bude podporovať veľké koncerny. Nevyhnutne dôjde k zosilneniu imperialistickej expanzie (t. j. vyššie clá, vyššie ceny doma, nižšie za hranicami, podpora vývozu tovaru aj kapitálu). Finančné bremeno sa, prirodzene, preniesie na plecia pracujúceho ľudu. Následky možno jasne vidieť — nezamestnanosť, zvyšovanie nadhodnoty priamo aj nepriamo (snižovanie pláce, racionalizácia, brutálne zvyšovanie výkonu), zvýšenie nájomného, daní, obmedzenie podpory v nezamestnanosti atď. Na „odstránenie“ agrárnej krízy sa siahne ku kapitalistickej industrializácii a racionalizácii poľnohospodárstva, k tvorbeniu kartelov a monopolov a k vysokým clám. To prirodzene zasa značí útok na dedinský proletariát.

Tieto predpovede neboli nijakými frázami alebo demagogickými heslami, vyplývaly z jasného poznania situácie, z poznania, aké dáva iba marxizmus-leninizmus.

Skutočnosť potvrdila správnosť tvrdení s. Gottwalda. Už 15. jan. mohol s. Gottwald povedať v reči na schôdzke pražského robotníctva (*Obrana a posilnenie komunistickej tlače*, 45—51) tým, ktorí jeho predpovede vyhlasovali za „boľševický podfuk“: „Ale nesišiel sa ešte mesiac s mesiacom — a už je to tu! Boľševické proroctvá a predpovede sa puntíkom splňujú“ (45). Priemysel začal obmedzovať výrobu a snižovať pláce; agrárci žiadajú 250 miliónov na nákupné organizácie a obilný monopol.

A 2. jan. 1931 uvádza už s. Gottwald v článku *Teraz je čas, aby baníci predložili ťažiarom svoje účty* (Rudé právo XII, 2) strašnú bilanciu vládneho riešenia krízy v baníctve — 26,2% nezamestnaných baníkov, hoci ťažba dokonca stúpa! (204—5).

V referáte na VI. sjazde KSČ 7. marca 1931 (*Medzi V. a VI. sjazdom KSČ*, 258—316) podáva s. Gottwald priamo zdrvujúce čísla, ktoré dokazujú, ako „ideálne“ vyriešila buržoázna vláda ČSR hospodársku krízu. Ako pravý marxista neuspokojuje sa pritom len konštatovaním faktov, ale podáva aj výklad. Jeho krátke a výstižné vysvetlenie v svetle marxistickej ekonomiky ukazuje, že nie je len frázou, keď voláme s. Gottwalda Stalinovým žiakom.

*

Vo svojich rozboroch situácie vie s. Gottwald súčasne nemilosrdne odhaľovať pravú tvár buržoázia a jej prisluhovačov. Vráťme sa zasa k prvému článku. S. Gottwald vystríha v rezolúcii proletariát, aby sa nedal pomýliť škriepkami medzi buržoáznymi politickými stranami, ktoré sa vyskytujú, pravda, ako odraz vnútorných protirečení celého kapitalistického systému. Vznikajú konkurenčné boje medzi priemyslovým a agrárnym kapitálom, medzi českou a slovenskou buržoáziou, ba medzi samými buržoáznymi stranami tej istej záujmovej skupiny. No aj pri týchto vnútorných sporoch je buržoázia jednotná navonok — proti proletariátu a proti jeho avantgarde, komunistickej strane. V tom sú jednotné aj tzv. opozičné strany, ako napr. Stíbrného fašisti, Slov. ľudová strana, českí klerikáli alebo strany zastupujúce inonárodné menšiny. Celý vývin priamo zákonite vedie k postupnej fašizácii — či už líniou nacionálfašistov alebo sociálfašistov.

Osobitne sociálfašistom, predstavovaným vtedy sociálnymi demokratmi, venuje s. Gottwald veľkú pozornosť. Veď sú najnebezpečnejší — pod „socialistickým“ rúskom môžu sa skôr pokúšať zavádzať robotníctvo. A zasa sa ukazuje, ako správne predvídal s. Gottwald, ďalší vývin. V reči na závodnej schôdzke robotníctva Vítkovických železiarní 17. júna 1931 (*Ako bojovať proti hromadnému prepúšťaniu*, 111—126) ukazuje už na faktoch zradu sociálnych demokratov. Komunistická strana vtedy na úhradu podpory v nezamestnanosti navrhla osobitnú daň na všetkých, čo majú väčší plat ako 50.000 Kčs ročne. A sociálni demokrati hlasovali s buržoáznymi stranami proti! No spokojne odhlasovali miliónové „podpory“ fabrikantom a veľkostatkárom (je zaujímavé porovnať, ako sa končil podobný pokus pravého krídla sociálnych demokratov pri miliónárskej dani pred februárom 1948).

Dali však svoje „lepšie“ návrhy ako riešiť nezamestnanosť, ktorá znamenala alebo dočasné umlčanie robotníkov alebo priamy pokus rozbiť ich rady. Krvavým výsmechom robotníckej triedy bol návrh, aby robotníci vo Vítkoviciach dostali — neplatenú dovolenku! (1,8).

Vrcholom už celkom otvorenej zrady bolo, keď vláda, v ktorej boli aj sociálnodemokratickí ministri a ktorej na čele stál nemecký sociálny demokrat Czech, dala v Duchcove strieľať do pokojne demonštrujúcich robotníkov guľkami dum-dum. Deň na to, 8. feb. 1931 obvinil s. Gottwald v parlamentnej reči (*Každý život robotníka budete draho platiť*, 220—236) vládu z vraždy a sociálfašistov zo spoluúčasti. „Preč so sociálfašistickými ministrami, poznačenými robotníckou krvou, preč s vrahmi robotníkov!“ — povedal v závere svojej reči (236). A 21. febr. 1931 svoje obvinenie — zasa v parlamente — opakoval (*Výsledok vašej práce vás usvedčuje z cigánstva*, 237—257). Pomenoval ich vlkami v ovčej koži, kapitalistickými vlkami a hyenami (242). Odhalil pritom aj ich podvod s celými stovkami miliónov, ktoré navrhovali na obnovenie výroby — ukázal, že to boli zväčša peniaze už dávno vynaložené na investície.

A splnily sa aj slová s. Gottwalda o postupujúcej fašizácii a o spolupráci s „opozíciou“. Ukázaly to fašistické demonštrácie v Prahe 23. a 24. IX. 1930. S. Gottwald v parlamentnej reči dňa 25. sept. (*Protí fašizmu — boľševizmus*, 139—156) odhalil pravé pozadie týchto výtržností: buržoázne vládne strany cítily svoju slabosť oproti jednotnému proletariátu a pokúšaly sa ho teda nacionálne rozbiť a súčasne potrebovaly niekoho, kto by robil vojnovú náladu. S. Gottwald poukázal, aj ako sa polícia vlády, v ktorej sedeli aj nemeckí sociálni demokrati, správala voči protinemeckým demonštrantom — správala sa „gentleman-sky“ v porovnaní s tým, ako vedela zaobchádzať s robotníkmi (150).

V referáte na VI. sjazde strany konštatoval s. Gottwald ďalší vzrast tohto procesu. Vplyv sociálfašistov v masách hrozivo poklesol a vládnúca trieda sa teda musela obracať na extrémnych nacionálfašistov, ktorí majú za sebou strhnúť čo najširšiu verejnosť nacionálnymi heslami. Na fašizáciu postačí ešte sociálfašistické krídlo, ovládané tzv. Hradom. V závere k sjazdu (*V duchu boľševizmu vpred!*, 317—335) rozváža tieto myšlienky ešte hlbšie. Uznáva zasa — ako už raz — že sú akési trenice medzi sociálfašistami a nacionálfašistami, ale obidve skupiny „Hampl aj Masaryk aj Stříbrný a Pergler, sú v službách buržoázie, v službách finančného kapitálu“ (332). Fašizmus je — hovoril s. Gottwald — „špecifický produkt rozkladajúceho sa kapitalizmu, je to vládna forma, prispôbena terajšiemu štádiu triedneho boja a rozkladajúceho sa kapitalizmu, a to celej buržoázie“ (331).

*

Celé úsilie vtedajšej buržoáznej vlády tesne súviselo s prípravami vojny proti SSSR. S. Gottwald odhalil tieto plány buržoáznej vlády ČSR v rezolúcii ÚV KSČ z 5. a 6. jan. 1930 (*Za urýchlenie boľševizácie strany*, 13—40) a upozornil aj, aký účel má II. reparačná konferencia v Haagu — zatiahnuť do týchto príprav Nemecko a malé imperialistické štáty strednej Európy (14). Aj v príprave uznania SSSR správne poznal iba plástik, pod ktorý sa tieto prípravy majú skryť (22).

Aj tu budúcnosť ukázala, že s. Gottwald videl dobre. V reči v poslaneckej snemovni 4. feb. 1930 (*O reparaáciách*, 52—67) s. Gottwald prudko skritizoval vyhlásenie Beneša — vtedy zahraničného ministra — o tejto konferencii. Celkom jasne pritom dokázal, že neišlo o upevnenie mieru, ale o prípravu na novú vojnu; ďalej dokázal, že zahraničný minister luhal, keď predstieral, že za prvú svetovú vojnu zaplatí ČSR iba dve miliardy korún. Presným výpočtom dokázal, že ide v skutočnosti najmenej o 45 miliárd, ktoré prirodzene budú musieť zaplatiť pracujúci.

Svoje dôkazy a obvinenia opakuje s. Gottwald v politickej rezolúcii ÚV KSČ z 24.—25. mája 1930 (*Musíme zrýchliť tempo boľševizácie strany a boja o väčšinu robotníckej triedy*, 84—110). Tu ukázal pravý — vojnový — cieľ Paneurópy a úlohu ČSR v nej (85). Na stupňovanie týchto príprav a už otvorenejšie hlásenie sa k nim upozorňuje s. Gottwald v článku

I. august v Československu (Mezinárodní tisková korespondence VI. 84, 1. aug. 1930, 133—138) a 21. febr. 1931 obviňuje v parlamente (*Výsledek vašej práce vás usvedčuje z cigánstva*, 237—250) vládne strany slovami: „Vaša politika je teda nielen politikou hladu a nezamestnanosti, nielen politikou fašistického korbáča, ale aj politikou cieľavedomého, organizovaného pripravovania nových vojnových jatiek“ (241). (Ako neradí páni počuli takéto slová, vidieť z toho, že túto vetu československá cenzúra skonfiškovala!)

A napokon v referáte na VI. sjazde KSČ s. Gottwald podrobne rozoberá, ako sa naša buržoázia na vojnu pripravuje politicky, hospodársky a vojensky; dokazuje, ako to všetko nevyhnutne vyplýva z celej situácie a akú úlohu má ČSR v týchto prípravách celého kapitalistického sveta (291—293).

Keď si uvedomíme, s akou ochotou naša buržoázia po Mníchove zradila svoj národ, o ktorom sa bola toľko nahovorila, len aby nemusela prijať ponúkanú pomoc SSSR, vidíme, ako dobre poznal s. Gottwald smýšľanie našej buržoázie a jej exponentov a ako správne posudzoval situáciu.

*

Z tohto všetkého však vyplývaly veľké a dôležité úlohy pre stranu. Ak ich mala splniť, musela byť stranou skutočne pevnou, čistou, schopnou viesť proletariát a s ním všetkých pracujúcich, slovom, musela byť stranou naozaj boľševickou.

Na V. sjazde sa síce KSČ striasla likvidátorských živlov vo vedení, generálnym tajomníkom sa stal sám s. Gottwald, čo bolo prirodzene významným úspechom, no nebolo to všetko. Strana sa musela ozaj až do koreňa prerodiť na boľševickú stranu podľa vzoru VKS(b). A tejto úlohe venuje s. Gottwald články a prejavy, ktoré sú najpoučejšie a najkrajšie.

Vo všetkých týchto prejavoch a článkoch sa ukazuje s. Gottwald ako ozajstný marxista, ako ozajstný boľševik. Vie konštatovať úspechy a pokrok, ale nebojí sa priznať chyby a slabiny — a to nielen azda na stranníckom fóre, ale verejne, v novinách a brošúrach. Veď tým sa líši komunistická strana od druhých politických strán. Je to krásne charakterizované príhodou z poslaneckej snemovne. Keď s. Gottwald hovoril v snemovni o československom fašizme (*Proti fašizmu-boľševizmu*, 139—156) a spomínal škriepky medzi buržoáznymi stranami, vykrikoval posl. Stránsky: „Prečo sa vy ruvete medzi sebou?“ A s. Gottwald odpovedal: „Pokiaľ sa my ruveme medzi sebou, neruujeme sa o válov, ale o to...“, a vtedy ho prerušil výkrik ktoréhosi komunistického poslanca „... o to, ako na vás!“ (147).

V politickej rezolúcii ÚV KSČ z 5. a 6. jan. 1930 (*Za urýchlenie tempa boľševizácie strany*, 13—40) konštatuje s. Gottwald, že od V. sjazdu strana urobila veľký pokrok. Strana vydržala v boji s likvidátormi, zachovala svoju jednotnosť a masovosť; lepšie sa darila mobilizácia proletariátu, úspešnejšie sa viedly štrajky a demonštrácie. No holy tu aj chyby a slabiny. Vyvinulo sa málo úsilia o ideologické školenie členstva, strana nezakotvila v masových organizáciách, nevedel sa dosť nekompromisný boj proti pravej úchylke a oportunizmu. Nepostúpilo sa dosť ďaleko v skutočnej boľševizácii strany, nebolo ešte boľševickej organizačnej formy, neuplatňovala sa boľševická disciplína, nerobila sa správna kritika a sebakritika. Strana nemala dostatočný styk so závodmi, funkcionárske kádre boli slabé, organizačná práca sa zanedbávala pre politickú prácu. Vyskytovaly sa sektárske tendencie a radikálne (30—34).

Ale s. Gottwald sa neuspokojuje iba konštatovaním chýb, dáva hneď aj návrh, ako chyby odstrániť — dáva tak vzorný príklad, ako vyzerá konštruktívna kritika. Za najbližšie úlohy strany vytyčuje urýchlenú prestavbu podľa boľševických zásad, t. j. preniknutie strany do závodov, výstavbu funkcionárskych kádrov, získavanie nových členov, najmä medzi mládežou, kampaň za rozšírenie komunistickej tlače, zvýšenie aktivity členstva, utuženie boľševickej disciplíny a konečne preregistrovanie členstva. Ďalej sa treba energicky obrátiť k masovej práci, t. j. organizovať hospodársky boj robotníckej triedy, podchytiť nezamestnaných a pomáhať im v ich boji, podchytiť roľníctvo a začať aktívny boj o ulicu s políciou

(boj o voľnosť prejavu a shromažďovania) a začínajúcou fašistickou diktatúrou. A napokon treba bojovať proti vojne, aktívne vystupovať proti imperialistickým tendenciám vlády. Neslobodno v nijakom prípade zabudnúť na boj proti sociálfašistom, a to na boj jednotným frontom zdola.

Aby sa všetka táto práca rozvinula čo možno najrýchlejšie a najúčinnšie, navrhuje s. Gottwald zaviesť revolučné súťaženie.

Všetky tieto body s. Gottwald nielen predkladá, ale aj marxisticky zdôvodňuje (*Dve veci potrebujeme*, 41—44). Tu priamo cítiť, ako výborne pozná s. Gottwald dejiny ruskej revolúcie a VKS(b); pravda, neaplikuje poučky získané z týchto dejín mechanicky — no prihliada na naše špecifické pomery. A pretože vie, že marxizmus-leninizmus — jediná vedecká filozofia — nemôže sklamať, je si istý, že strana, idúca touto cestou, raz dosiahne, že robotníctvo povie: „Potiaľto, a ďalej ani krok!“ (51).

Prvou skúškou, ako sa táto plánovaná práca rozvinie, bol 1. máj 1930. Sám s. Gottwald mu dal náplň svojim Májovým listom KSČ (71—75). Bola to bojovná náplň, vyjadrená heslami: „Chlieb pracujúcim! Prácu nezamestnaným! Bývanie pracujúcim! Preč s imperialistickými štváciami — nech žije revolučná obrana Sovietskeho sväzu!“ (75). Prvý máj sa vcelku podaril, ako to sám s. Gottwald konštatuje v rezolúcii ÚV KSČ z 24.—25. mája (*Musíme zrýchliť tempo bolševizácie strany a boja o väčšinu robotníckej triedy*, 84—110). No nebol by Stalinovým žiakom, keby sa uspokojil čiastočným úspechom. Hneď aj upozorňuje na chyby, ktoré sa staly, a vracia sa k programu z 5. a 6. jan. Kritizuje oportunistickú prax Červených odborov a niektorých orgánov strany. Vyžaduje zvýšenú energiu pri práci v závodoch, zasa zdôrazňuje prácu v masových organizáciách, ešte väčšiu činnosť medzi malými a strednými roľníkmi a ešte väčšie podchytenie mládeže, na ktorú s. Gottwald nikdy nezabúda. Znova opakuje potrebu agitácie za strannícku tlač a na druhej strane nevyhnutnosť spojenia tlače s masami. A napokon vytyčuje ešte podrobnejšie konkrétne úlohy: a) získavacia kampaň pre stranu, mládež a Červené odbory, b) zintenzívnenie práce buniek v závodoch, c) zvýšenie nákladu komunistickej tlače, d) aspoň v najdôležitejších krajoch zreorganizovanie strany a vytvorenie káдру funkcionárov, e) venovanie osobitnej pozornosti sväzom baníkov, kovorobotníkov a textilákov, f) vybudovanie komunistickej frakcie v priemyslových centrách a v odborových sväzoč, g) vybudovanie komunistickej frakcie v masových organizáciách.

Ako má vyzerat práca medzi masami, ako treba získavať ľudí, ako treba bojovať, ukazuje sám s. Gottwald vo svojej reči na závodnej schôdzke Vítkovických železiarní 17. júna 1930 (*Ako bojovať proti hromadnému prepúšťaniu*, 111—126). Je to reč, na ktorej sa možno učiť. Je útočná, bojovná, keď treba aj vtipná a výsmiešná, no nikde nie sú prázdne frázy, nikde sa nič nesľubuje, čo nie je možné splniť. Nikde nepreháňa, nikde neluhá. Čo v nej s. Gottwald povedal, mohol dokázať. Vedel do nej vložiť všetko, čo bolo programom strany, vedel vyložiť celú situáciu a predsa nikdy neodbočíť od veci. Škoda len, že sa nenašli miesta, ktoré cenzúra „vybielila“ — boly iste najkrajšie a najpoučnejšie.

V politickej rezolúcii ÚV KSČ 6. a 7. okt. 1930 (*Bojom za denné záujmy pracujúcich do rozhodujúcich zápasov*, 157—174) sa s. Gottwald znova vracia k úlohám strany a ku kritike jej doterajšej práce. Konštatuje, že sa ešte stále nespĺnili všetky úlohy, ktoré si strana postavila. Strana sa ešte stále nevedela postaviť na čelo sociálneho zápasu, stratila tempo v boji za drobné požiadavky pracujúceho ľudu. Práve táto drobná práca musí stáť v popredí záujmu strany a každého komunistu. Na každý útok so strany buržoázie, aj keď ide o malú čiastkovú vec v jednotlivom závode či v jednotlivej dedine, treba odpovedať okamžitou mobilizáciou celého osadenstva, celého obyvateľstva. Štrajky, demonštrácie, protesty treba pripravovať zdola, ale potom ich treba pevne viesť. Treba sa starať o nezamestnaných

a mobilizovať ich. Neslobodno zabudnúť, že najmocnejšou zbraňou, ktorú má strana za terajších pomerov, je masový, politicky vedený štrajk.

Veľká úloha spočíva na Červených odboroch a na komunistických opozíciách v reformistických odboroch. V závodoch vyvíjajú komunistické bunky ešte stále slabú činnosť, treba robotnícku triedu pripraviť na nastávajúce sociálne zápasy, čo je možné len prostredníctvom závodov. A pritom všetkom treba viesť stály boj proti oportunizmu pri každej príležitosti. Každý prípad oportunizmu treba okamžite odhaliť a kritizovať. Treba robiť neprestajnú sebakritiku. Do rozhodujúceho boja musí ísť strana za sebou väčšinu robotníckej triedy, ináč jej boj zlyhá.

Aj dnes, keď strana svoj boj vyhrala, znejú tieto požiadavky veľmi aktuálne.

Súdruh Gottwald sa k týmto otázkam znova vracia v Rudom práve dňa 21. dec. 1930 (*Problémy VI. sjazdu KSČ*, 189—199). Ukazuje, že nie je možné ináč vyvieš robotnícku triedu z biedy a útlaku ako revolúciou; v podmienkach kapitalizmu to nie je možné, kapitalizmus treba zničiť. Preto musí byť hlavnou úlohou sjazdu nájsť cesty, ako čo najrýchlejšie dôjsť k revolúcii.

Je však jasné, že revolúciu možno urobiť iba vtedy, keď za avantgardou proletariátu stojí väčšina robotníckej triedy a keď si robotníctvo vie získať maloroľníkov, neutralizovať stredných roľníkov a keď utláčané národnosti vidia v robotníckej triede svojho vodcu v oslobodzovacom boji. Ako však všetko toto získať? Len a len neprestajnou obhajobou každodenných záujmov každého pracujúceho. Nestačí sa spoľahnúť, že pracujúcim pomôžeme revolúciou a po revolúcii, treba im pomáhať ihneď a brániť ich všetkými silami proti všetkým útokom buržoázie. Pomôcť im však možno iba bojom, t. j. organizovaním štrajkov a demonštrácií. Treba presvedčiť robotníctvo, že štrajk je možný aj v čase krízy, ak je dobre organizovaný a pevne vedený. Bojujúce masy však musia cítiť, že nejde o boj azda proti jednotlivcovi alebo nejakej skupine, ale že ide o boj triedy proti triede. S tým bezprostredne súvisí rozbitie vplyvu sociálfašistov, ktorým sa ešte stále darí rozdeľovať robotnícku triedu na dva tábory. Nie je ťažké poznať, za akú čiastkovú požiadavku treba bojovať — za takú, ktorá mobilizuje masy, ktorá nerozdeľuje triedu, ktorá vedie do boja triedu proti triede.

Nevyhnutnou podmienkou je pevná organizácia. Na porazenie kapitalizmu potrebujeme silu a bez organizácie niet sily. „My nečakáme, až to praskne, ale my musíme do toho prasnúť...“ (197).

A zasa sme boli prednedávnom svedkami, aké pravdivé boli tieto slová s. Gottwalda — bez takejto organizovanej strany, bez takejto väčšiny robotníckej triedy, ktorá stála za ňou, nebolo by víťazného februára. Okamžitá schopnosť zmobilizovať masy a pevne ich viesť znemožnila buržoázii opakovať rok 1920.

Súdruh Gottwald sa k tej istej otázke čiastkových požiadaviek vracia ešte raz v Rudom práve dňa 8. jan. 1931 (*Niektoré nebezpečenstvá v boji za čiastkové požiadavky*, 214—219). S. Gottwald v tomto článku ukazuje vzor dialektického myslenia. V diskusii o čiastkových požiadavkách sa totiž ukázalo, že niektorí diskutanti myslia formálnou logikou. Alebo videli v boji za tieto požiadavky úplný cieľ boja a zabúdali na konečný cieľ, alebo zasa pre konečný cieľ zanedbávali tieto požiadavky ako niečo podradného. Inými slovami: keď bojujeme za malé, drobné ciele, nemôžeme bojovať za veľký, konečný cieľ, keď však bojujeme za veľký, konečný cieľ, nie je možné „zdržiať sa“ malými drobnými úlohami — tertium non datur. S. Gottwald ukazuje, že vec treba chápať dialekticky. Boj za drobné požiadavky je súčasne bojom za konečný cieľ a boj za konečný cieľ je súčasne bojom za malé, drobné požiadavky — aj jedno aj druhé, dve protirečenia, ktoré tvoria jednotu. Dosiahnutie konečného cieľa bude riešením týchto protirečení, vznikne nový stav, v ktorom nebude treba bojovať ani za jedno ani za druhé — nastane pravda, zasa boj, no za niečo iné, už vyššie. A preto syntézou dvoch zdanlive si protirečiacich úloh je súčasný boj

aj za konečný cieľ, aj za dočasné drobné ciele — a nie azda v dvoch rovnobežných prúdoch, ale súčasne v pravom smysle slova. Prírodzene, že s. Gottwald jasne odmieta iný pokus o „riešenie“ — hovoriť o boji a nič nerobiť.

Ozajstným vyvrcholením celého druhého diela *Spisov* Klementa Gottwalda je referát a zázverečné slovo na VI. sjazde KSČ.

V referáte (*Medzi V. a VI. sjazdom KSČ*, 258—316) s. Gottwald najprv hodnotí vývin strany od V. sjazdu. Rozdeľuje obdobie medzi obidvoma sjazdmi na štyri etapy. V prvej etape po puči likvidátorov, ktorí dnes zväčša prešli do tábora buržoázie, čím dokázali, že sme ich správne poznali a spravodlivo odsúdili, zažila strana mohutné oživenie. Hoci likvidátori pokradli väčšinu majetku strany, hoci odviedli časť členstva, predsa sa im nepodarilo stranu rozbiť, ba naopak, pospájalo ju to ešte pevnejšie. Ich útok sa nepodaril a oni dnes sami ukazujú, kde ich vždy srdce tiahlo.

Vylúčením likvidátorov nastáva druhá etapa. Strana síce stratila vo voľbách, ale predsa sa jej len podarilo zasa získať masy a úspešne viesť ďalší boj. Bola, pravda, oslabená hlbokou krízou a tým, že v jej radoch ostalo ešte mnoho oportunistov, že vznikali sektári; obidve ťažkosti sa však podarilo prekonať.

Tretia etapa spadá do začiatku hospodárskej krízy. V boji proti nezamestnanosti brzdily činnosť strany mnohé ťažkosti — ultraľavé sekty, chudoba Červených odborov, okradnutých likvidátormi a i. No aj toto sa podarilo strane prekonať s pomocou Komunistickej internacionály. Podaril sa prvý máj, lepšie sa darila masová práca, hoci aj tu ešte nebolo všetko také, aké by malo byť. V októbri 1930 sišlo sa plénum ÚV, kde sa prešlo do priamej činnosti. Program, ktorý si plénum postavilo, sa aj úspešne plnil. Od októbra do VI. sjazdu mala strana azda najväčšie úspechy za celé svoje trvanie. Toto je štvrtá etapa vo vývine strany.

Za najväčší úspech strany možno pokladať vplyv, ktorý si získala strana medzi nezamestnanými, menšie úspechy mala medzi zamestnanými robotníkmi.

Boly tu teda úspechy, ale byly aj chyby a slabiny. A s. Gottwald ako pravý boľševik aj tieto chyby celkom verejne priznáva. Najprv treba zlepšiť hospodársky boj. Ďalej treba zlepšiť prácu v odboroch, ktorá tesne súvisí s hospodárskym bojom. Ďalej strana ešte stále neprenikla dostatočne do odborov. A napokon sú ešte organizačné nedostatky. Organizácie vzrastajú, ale mohly by vzrastať aj rýchlejšie.

Po priznaní chýb však hneď nasleduje návrh, ako chyby odstrániť.

Najaktuálnejšou úlohou strany je získať väčšinu robotníckej triedy a získať hegemoniu v hnutí roľníctva a v iných utlačovaných vrstvách, čo však je možné iba bojom za čiastkové požiadavky, pri ktorom neslobodno zabúdať na konečný cieľ. Strana bude musieť viesť hospodársky boj, viesť štrajky. V strannických radoch však ešte stále máta oportunizmus, ktorý túto úlohu sťažuje. V mnohých prípadoch by bolo možné ľahko zorganizovať štrajk, no nemá ho kto viesť. Treba vybudovať sieť červených dôverníkov, ako mala strana pred vojnou. Treba zaktivizovať Červené odbory.

Ďalej treba viesť neúprosný boj proti sociálfašistom — sami uľahčujú strane prácu tým, že sa verejne zriekajú nielen marxizmu, ale aj demokracie a hovoria o vláde silnej ruky. Vplyv nacionálfašistov nie je možné podceňovať — možno ho podlomí iba neprestajným bojom za denné potreby pracujúcich. Najúspešnejším bojom proti vojne je neprestajné presvedčanie, že vojne možno zabrániť iba socialistickou revolúciou.

Je nevyhnutne potrebné získať poľnohospodársky proletariát — v tej veci sa urobilo veľmi málo. Aj tento proletariát treba presvedčiť, že jedinou jeho záchranou je zničenie kapitalizmu.

Toto všetko však strana zvládne iba vtedy, keď bude mať dokonalú organizáciu. Ťažisko strany treba ešte viac preniesť do závodov. A prírodzene, treba neprestajne získavať mohutný príliv členov.

Súduh Gottwald končí svoj referát prorockými slovami: „Pôjdeme pod vedením Komunistickej internacionály touto cestou ďalej, rýchlejšie, dôslednejšie a budeme schopní rozvinúť protiofenzívu proletariátu, budeme schopní získať väčšinu robotníckej triedy, budeme schopní poraziť na hlavu sociálfašizmus, budeme schopní zasadiť buržoázii rozhodujúci úder, budeme schopní premeniť túto republiku na republiku soviетov.“

V záverečnom slove k politickej debata na VI. sjazde (*V duchu boľševizmu vpred!* 317—335) rozviedol s. Gottwald ešte niekoľko bodov z debaty a zasa ukázal, ako treba dialekticky myslieť. Išlo napr. o otázku malých roľníkov, kde jeden zo súduhov namietal, že roľník túži po súkromnom vlastníctve pôdy, kým komunizmus žiada socializáciu pôdy, a že teda nie je dobre možné podporovať čiastkové požiadavky malého roľníka. Teda zasa to isté áno alebo nie, tertium non datur. S. Gottwald podal dialektický výklad. Je možné pomáhať malému roľníkovi v jeho čiastkových požiadavkách a nezaprieť požiadavky socializmu; je možné získať si ho a netreba ho zavádzať sľubmi, ktoré nemôžeme a nechceme splniť. Kapitalistický systém postupne ožbročuje malého roľníka a napokon z neho urobí proletára, ktorý nemá súkromného vlastníctva výrobných prostriedkov. Socializmus však chce malého roľníka oslobodiť od tlaku kapitalizmu a dať mu pôdu — pravda, novým, vyšším spôsobom. To je teda zasa jednota protirečeni a my sme dnes toto protirečenie ozaj vyrovnali — malý roľník nežije pod útlakom veľkostatkára a kapitalistu a v jednotnom roľníckom družstve získal nový, vyšší vzťah k pôde.

*

Druhý diel *Spisov* s. Gottwalda je — práve tak ako aj prvý — nielen dokumentom jeho politickej činnosti, ale priamo učebnicou politiky, strannickej taktiky a skutočného použitia materialistickej dialektiky v praxi. Úvod k referátu na VI. sjazde strany je napr. jasným, stručným a výstižným výkladom vzniku kríz v kapitalistickom poriadku vo svetle historického materializmu, ktorý by mohol byť súčasťou učebnice materialistickej ekonomiky. Všetky jeho prejavy a články sú preniknuté duchom marxizmu, veď práve hlboká znalosť marxizmu dávala s. Gottwaldovi možnosť vždy správne posúdiť situáciu a predvídať budúcnosť. Hlboká znalosť marxizmu umožnila mu viesť stranu pevne a iste aj v najťažších chvíľach a doviest ju ku konečnému víťazstvu. Preto sú jeho prejavy a články aj po dvadsiatich rokoch aktuálne a významné.

Historický materializmus učí, že veľkou osobnosťou je ten, kto dobre pochopil zákonitosti ľudskej spoločnosti a jej vývinu, kto ich vedel presne formulovať, vyložiť a použiť na to, aby tento vývin urýchlil a pohnal správnym smerom.

A toto všetko s. Klement Gottwald vedel a vie.

S. Felber

MILOŠ GOSIOROVSKÝ, PRÍSPEVOK K DEJINAM SLOVENSKEHO ROBOTNICKEHO HNUTIA

Vydala Pravda, Bratislava 1951. Strán 155, cena kart. 23 Kčs, celoplát. 46 Kčs.

História revolučného robotníckeho hnutia je pre náš pracujúci ľud dôležitým pomocníkom vo výstavbe socializmu, v boji za mier, v zápase proti buržoáznym prežitkom minulosti za nového socialistického človeka. Dejiny nám umožňujú poznávať cestu robotníckeho hnutia, z porážok i víťazstiev čerpať poučenie v dnešnej práci. Štúdium histórie nám ukazuje, že aj to najmenej sociálne zlepšenie životných podmienok musel si proletariát od buržoázie vydobýť v úpornom boji. Ukazuje nám, že iba robotnícka trieda, vedená mar-